

Målnummer:	Ö1181-81	Avdelning:	
Domsnummer:	SÖ2455-82		
Avgörandedatum:	1982-10-22		
Rubrik:	I mål om försättande i konkurs har sökanden, en borgenär, ansetts oförhindrad att i HovR:n åberopa annan fordran till stöd för sin behörighet än som åberopats vid konkursdomstolen. Jfr 50 kap 25 § 3 st RB.		
Lagrum:	5 § konkurslagen (1921:225)		
Rättsfall:	NJA 1975 s. 575		

REFERAT

(Jfr NJA 1975 s 575)

Uplandsbanken anhöll i ansökan i mars 1981 till Köpings TR att U.J. måtte försättas i konkurs. Banken uppgav, att den hade en kapitalfordran på 90 000 kr jämte upplupna räntor per d 30 aug 1980 med 5 642 kr samt att grundad anledning fanns att anta att U.J. var på obestånd dels på grund av att han lämnat bostaden och i samband därmed till banken lämnat ett brev, vari han förklarade att skulderna ej kunde betalas, dels på grund av att, trots upprepade anmaningar, förfallna skulder lämnats obetalda.

Banken förklarade sig beredd, att därest U.J. och hans hustru tillhörig fastighet, Surahammar 14:184, som jämväl utgjorde pant för bankens fordran, sattes under vård enligt 13 § 4 st konkurslagen åtaga sig att svara för kostnader därför; kostnader för uppvärmning hade banken redan bestritt.

Sedan konkursdomaren hänskjutit ansökningen till rätten, anförde TR:n (rådmannen Jakobsson) i beslut d 4 juni 1981: U.J. har enligt vad som framkommit lämnat Sverige under hösten 1980 och får antas ha varaktigt bosatt sig i Australien. Delgivning av konkursansökan och kallelse till huvudförhandling i detta mål har skett genom kungörelse (13 § 3 st konkurslagen och 15 § 1 st delgivningslagen). U.J. har ej inställt sig vid huvudförhandlingen och har ej heller eljest avgivit förklaring över konkursansökningen.

Konkursdomaren förordnade d 19 mars 1981 advokaten T.B., Västerås, att ta vård om U.J:s egendom enligt 13 § sista st konkurslagen.

U.J. och hans hustru är vardera lagfarna ägare till hälften av fastigheten Surahammar 14:184 i Sura socken, Surahammars kommun. Banken har som säkerhet för sin nu ifrågavarande fordran två pantbrev på tillsammans 92 100 kr på grund av inteckningar i fastigheten. Denna besväras av två inteckningar med bättre förmånsrätt på tillsammans 117 900 kr. De pantbrev banken innehar har således ett förmånsrättsläge inom 210 000 kr.

TR:n har efter ansökan av banken genom lagsökningsutslag d 25 maj 1981 förpliktat U.J. att till banken utge 95 642 kr jämte viss ränta samt fastställt att fordringen, för vilken panträtt upplåtits på grund av ifrågavarande pantbrev, skall utgå med förmånsrätt i fastigheten i den omfattning som gäller enligt lag. Fastigheten är sålunda enligt 77 a § UL att anse som utmätt.

Banken har utöver vad som uppgivits i ansökan anført: Fastigheten är numera genom B:s försorg uthyrd. Dessförinnan stod den obebodd sedan makarna J lämnade den i aug 1980. Banken hade då tillsyn över den. Fastigheten beräknas fn ha ett saluvärde på minst 300 000 kr och vid ett sådant försäljningspris får banken täckning för sin fordran. Skulle emellertid konkursansökningen inte bifallas kommer det att ta avsevärd tid innan fastigheten kan exekutivt försäljas på grund av den tid det tar innan lagsökningsutslaget blir delgivet makarna J och lagakraftvunnet. Om fastigheten under den tiden skulle vara utan tillsyn är det risk för att dess saluvärde snabbt faller och att bankens pantsäkerhet därför ej skulle ge full täckning för dess fordran.

Med hänsyn till de ifrågavarande inteckningarnas förmånsrätt i fastigheten och fastighetens, enligt bankens egen bedömning, beräknade saluvärde samt då den numera utmäta fastigheten enligt 9 § lagen om exekutiv försäljning av fast egendom kan på bankens begäran av överexekutor sättas under förvaltning av syssloman om det kan befaras att den försämrats i större mån, finner TR:n att den pant banken har för sin fordran måste anses vara betryggande. På grund därav äger banken enligt 5 § konkurslagen ej få U.J. försatt i konkurs.

TR:n lämnar konkursansökningen utan bifall.

Banken anförde besvär i Svea HovR och yrkade bifall till konkursansökningen. Banken anförde att dess fordran per d 25 maj 1981 uppgick till 110 kr, varav lagsökningskostnader och kostnad för konkursansökan utgjorde 410 kr, kostnader för försäkring 379 kr och utlägg för betalning av elräkningar 3 835 kr.

U.J. lät sig ej avhöra.

HovR:n (hovrättslagmannen Groll samt hovrättsråden Örtegren, Green, referent, och Sederblad) anförde i beslut d 26 aug 1981:

Skäl. De av banken först i HovR:n uppgivna kostnaderna bör ej få åberopas, enär banken ej gjort sannolikt att den haft giltig ursäkt för att ej tidigare åberopa dem och särskild anledning att tillåta att de åberopas ej föreligger. Fordringen i övrigt understiger värdet av panten jämte tillägg.

HovR:ns avgörande. HovR:n avvisar med tillämpning av 50 kap 25 § 3 st RB besvärerna i vad gäller av banken först i HovR:n åberopade omständigheter och lämnar i fråga om själva saken besvärerna utan bifall.

Banken anförde besvär och yrkade bifall till konkursansökningen. U.J. lät sig ej avhöra.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Sandesjö, hemställde i betänkande om följande beslut: Skäl. Köpings TR förpliktade genom lagsökningsutslag d 25 maj 1981 U.J. att till banken utge 95 642 kr jämte viss ränta. I konkursansökningen uppgav banken att av fordringen avsåg 90 000 kr kapital och 5642 kr upplupen ränta per d 30 aug 1980. I HovR:n redovisade banken en fordran per d 25 maj 1981 på 110 kr, varav kapital 90000 kr, upplupen ränta 15756 kr, lagsökningskostnad och kostnad för konkursansökan 410 kr, kostnader för försäkring 379 kr och utlägg för betalning av elräkningar 3 835 kr.

Bestämmelsen i 50 kap 25 § 3 st RB angående hinder mot åberopande av ny omständighet gäller tvistemål vari talan fullföljts genom vad och bör ej analogivis tillämpas i besvärsmål. Banken har därför ej kunnat förvägras att i HovR:n åberopa ytterligare omständigheter till stöd för konkursansökningen.

I HD har banken uppgivit följande: Fastigheten försålles exekutivt d 8 dec 1981. Vid tidpunkten för fördelningssammanträdet uppgick bankens fordran till 11 kr, varav kapital 90 000 kr, upplupen ränta 22 293 kr och kostnader 1 200 kr. Banken erhöll utdelning med 103 114 kr 95 öre.

Den del av bankens fordran på tidigare 90 000 kr jämte ränta som efter den exekutiva försäljningen kvarstår mot U.J. måste antas ha omfattats av lagsökningsutslaget. Detta fordringsbelopp är alltså styrkt. I fråga om de kostnader som banken haft för försäkring av fastigheten och betalning av elräkningar kan banken inte anses ha styrkt sig ha fordran mot U.J.. Bankens kostnad för konkursansökningen medför en fordran för banken endast i fall U.J. försätts i konkurs och kan följaktligen inte beaktas vid prövningen huruvida U.J. är på obestånd.

Av utredningen i målet framgår att U.J. lämnade sin fastighet i aug 1980 och att han i samband därmed förklarade att han inte kunde betala sina skulder. Det får antas att U.J. alltsedan nämnda tidpunkt är bosatt i Australien.

På grund av det anförda får anses visat att U.J. är på obestånd. Han skall därför försättas i konkurs.

Slut. HD försätter U.J. i konkurs.

De med konkurs en sammanhängande frågorna handläggs av konkursdomaren vid Köpings TR.

HD (JustR:n Hult, Hesser, Ulveson, Sven Nyman och Gregow, referent) fattade följande slutliga beslut:

Skäl. Av handlingarna i målet framgår följande. Till stöd för konkursansökningen åberopade banken i TR:n en fordran på U.J. på 95 642 kr, varav 90 000 kr avsåg kapital och 5 642 kr upplupen ränta per d 30 aug 1980. I HovR:n uppgav banken att dess fordran per d 25 maj 1981 uppgick till 110 380 kr, varav 90 000 kr avsåg kapital, 15 756 kr ränta, 410 kr lagsökningskostnader och kostnad för konkursansökan, 379 kr kostnader för försäkring och 3 835 kr betalning av elräkningar. Genom lagsökningsutslag d 25 maj 1981 förpliktade TR:n U.J. att till banken utge 95 642 kr jämte viss ränta och fastställde att fordringen, för vilken panträtt upplåtits i fastigheten Surahammar 14:184 i Sura socken, skulle utgå med förmånsrätt i fastigheten. Fastigheten såldes vid exekutiv auktion d 8 dec 1981. Vid fördelningen av köpeskillingen upptogs bankens förmånsberättigade fordran till 113 493 kr, varav 90 000 kr i kapital, 22 293 kr i ränta och 1 200 kr i kostnader. Banken erhöll genom fördelningen 103 114 kr 95 öre.

Den av HovR:n tillämpade bestämmelsen i 50 kap 25 § 3 st RB angående hinder mot åberopande i HovR:n av ny omständighet gäller tvistemål vari talan fullföljts genom vad. Det kan inte anses att grunderna för bestämmelsen utgör hinder för borgenär att i mål om försättande i konkurs i HovR åberopa annan fordran till stöd för sin behörighet än som har åberopats vid konkursdomstolen (jfr NJA 1975 s 575). Banken har därför inte bort förvägras att i HovR:n åberopa fordringar som inte uppgetts i TR:n.

Banken har i målet till stöd för sitt påstående att U.J. är på obestånd åberopat dels att U.J. lämnat sin bostad och i samband därmed i brev till banken förklarat, att han inte kunde betala skulderna på fastigheten, dels att han trots upprepade anmaningar inte betalat förfallna skulder.

U.J:s förklaring till banken om sin oförmåga att betala har inte lämnats i konkursansökningsmålet och utgör redan av det skälet inte en sådan uppgift om obestånd som avses i 2 § konkurslagen. Det åligger därför banken att visa att U.J. är på obestånd.

Den del av bankens fordran på tidigare 90 000 kr jämte ränta som efter den exekutiva försäljningen kvarstår mot U.J. måste antas ha omfattats av lagsökningsutslaget. Detta fordringsbelopp är alltså styrkt. I fråga om de kostnader som banken haft för försäkring av fastigheten och betalning av elräkningar kan banken inte anses ha styrkt sig ha fordran mot U.J.. Bankens kostnad för konkursansökningen medför en fordran för banken endast i fall U.J. försätts i konkurs och kan följaktligen inte beaktas vid prövningen huruvida U.J. är på obestånd.

Av handlingarna i målet framgår att U.J. i aug 1980 tillsammans med sin familj flyttat till Australien, där han alltjämt synes vara bosatt. Hans förklaring till banken om sin betalningsoförmåga tyder på att han vid tiden för förklaringen var på obestånd. Å andra sidan måste beaktas att uppgifter saknas huruvida U.J. äger annan egendom i Sverige än den numera sålda fastigheten. Såvitt framgår av utredningen har något utmättningsförsök inte ägt rum. Även i övrigt saknas upplysningar om U.J:s förhållanden.

Med hänsyn till det anförda och till omständigheterna i övrigt kan inte anses visat att U.J. är på obestånd.

Vid denna prövning uppkommer inte frågan om tillämpning av 5 § konkurslagen.

På grund av det anförda kan bankens konkursansökan inte bifallas.

Slut. HD - som upphäver HovR:ns beslut att avvisa där anförda besvär i vad gäller av banken först i HovR:n åberopade omständigheter - lämnar besvären i själva saken utan bifall.

Sökord: Konkurs; Fordran; Obestånd

Litteratur:
